

Бр: 10-28
Скопје: 24.01.2024

Комисијата за заштита на конкуренцијата врз основа на член 10 и член 15 став (3) од Законот за контрола на државната помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 145/10), а постапувајќи по Известувањето за планирано доделување на помош поднесено од страна на Министерството за финансии бр. 15-681/1 од 22.01.2024 година, на седницата одржана 24.01.2024 година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Предлог Законот за гаранција на Република Северна Македонија на обврските по Договорот за заем за финансирање на Проектот за регионална гасификација, кој ќе се склучи меѓу Европската банка за обнова и развој и Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост претставува државна помош во смисла на член 5 став (1), претставува **државна помош** во смисла на член 5 став (1) од Законот за контрола на државната помош, која како **индивидуална помош** во смисла на член 4 став (1) точка 2) од Законот за контрола на државната помош ја доделува Министерството за финансии и чие доделување е **дозволено** согласно член 8 став (2) точка б) од Законот за контрола на државната помош бидејќи се работи за помош наменета за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за Република Македонија.

Тужбата за поведување на управен спор не го одлага извршувањето на решението.

Образложение

Согласно член 10 од Законот за контрола на државната помош (во натамошниот текст „Закон”), Комисијата за заштита на конкуренцијата (во натамошниот текст „Комисија”) е надлежна за оцена и надзор на секој облик на државна помош.

Секој давател на државна помош, дефиниран во член 6 став (1) од Законот е должен, согласно член 13 став (1) од Законот, до Комисијата да достави известување за секој план за доделување на нова или промена на постојната државна помош, без оглед дали истата се доделува како индивидуална помош или како шема на помош.

Во врска со Предлог Законот за гаранција на Република Северна Македонија на обврските по Договорот за заем за финансирање на Проектот за регионална гасификација, кој ќе се склучи меѓу Европската банка за обнова и развој и Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост (во натамошниот текст: Предлог Закон), Министерството за финансии со допис бр. 15-681/1 од 22.01.2024 година (Наш бр. 10-28 од 22.01.2024 година) достави Известување за гаранцијата

која се дава на Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост (во натамошниот текст: НОМАГАС) од страна на Владата на Република Северна Македонија преку Министерството за финансии во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош („Службен весник на Република Македонија,, бр. 142/11).

Комисијата оцени дека Известувањето доставено од страна на Министерството за финансии е уредно и ги содржи сите податоци предвидени во член 14 став (1) од Законот односно дека таквото известување по форма и содржина е во согласност со Уредбата за начинот и постапката за поднесување на известување за доделување на државна помош, како и постапката за вршење надзор на постојната државна помош (во натамошниот текст „Уредба“).

За да се утврди дали една мерка преземена од страна на давателите на државната помош претставува државна помош, се оценува исполнувањето на кумулативен начин на четирите следни критериуми:

- таквата мерка да опфаќа потенцијален или реализиран расход на државни средства;
- да биде селективна;
- да претставува економска поволност за примателот и
- да има влијание врз конкуренцијата и трговијата

Според Комисијата за заштита на конкуренцијата, Владата на Република Северна Македонија, претставувана од Министерството за финансии, доделува државна помош во вид на индивидуална гаранција на Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост.

Комисијата утврди дека Предлог Законот претставува државна помош заради фактот што:

- опфаќа потенцијален расход на државни средства бидејќи во член 1 од Предлог Законот е предвидено дека Република Северна Македонија го гарантира намиравањето на обврските и исполнувањето на одредбите од Договорот за заем за финансирање на Проектот за регионална гасификација, кој ќе се склучи меѓу Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост и Европската банка за обнова и развој во износ до 98.600.000 евра, доколку Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост не ги исполнува и сервисира обврските од Договорот за заем;
- селективноста се гледа во фактот на одредување само на еден економски оператор - Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост кој ја добива гаранцијата;

- претставува поволност за примателот бидејќи со таквата доделена државна помош им се овозможува економска предност на пазарот споредено со другите конкуренти кои нема да добиваат таков вид на помош и
- таквата помош има или може да има влијание врз конкуренцијата и трговијата затоа што се нарушува или може да се наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на Акционерското друштво за вршење на енергетска дејност пренос на природен гас НОМАГАС Скопје во државна сопственост.

Во овој случај, при испитувањето на дозволеноста на доделувањето на државната помош, а согласно член 3 став (3) од Законот за контрола на државната помош, Комисијата за заштита на конкуренцијата ја применува Белешката на Европската Комисија за примена на членовите 87 и 88 од Договорот на Европската Комисија за државна помош во форма на гаранции (Commission Notice on the application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State aid in the form of guarantees – EUR-Lex – 52008XC0620(02) - во натамошниот текст Белешка).

Оценката на државната помош од страна на Комисијата е заснована на точката 3.2 од Белешката (индивидуални гаранции).

Во оваа точка, преку исполнување на одредени услови, е наведено како се одредува дали постои или не постои државна помош во издадената гаранција. Исполнувањето на условите наведени во точката 3.2. од Белешката не подразбира државна помош за дадената државна гаранција, ако: а) претпријатието не е во финансиски потешкотии; б) обемот на гаранцијата може правилно да се измери во моментот кога ќе се дава (гаранцијата мора да биде поврзана со одредена финансиска трансакција, за фиксен максимален износ и ограничен во време); в) гаранцијата не опфаќа повеќе од 80% од заостанатиот заем или други финансиски средства (како што ќе се намали долгот и гаранцијата да не покрива повеќе од 80% од заостанатиот заем или финансиска обврска), при што постои исклучок за претпријатија кои извршуваат услуги од општ економски интерес и г) дадената гаранција треба да се надомести со соодветна премија.

Со оглед на тоа дека во овој случај не е исполнет последниот услов, Комисијата оценува дека во случајов се работи за државна помош во смисла на член 5 од Законот за контрола на државната помош.

Во Известувањето е наведено дека проектот за регионална гасификација е од стратешко значење за Република Северна Македонија. Со проектот е опфатен интерконекторот со Грција (66 км) и двете делници: Гостивар – Кичево (34 км) и Свети Николе – Велес (28 км). Имплементацијата на овој проект ќе придонесе кон обезбедување забрзан и одржлив економски раст, повисок животен стандард и квалитет на живот на граѓаните, економски развој на регионот и енергетска регионална соработка. Покрај тоа, се унапредува и заштитата на животна средина со поголема искористеност на природниот гас како еколошки почист енергенс и намалување на производството на јаглерод диоксид од цврстите горива кои претежно се употребуваат во земјата. Согласно стратегиите и националните планови за развој на енергетиката во Република Северна Македонија, природниот гас претставува транзитен енергент кон зелената енергија и неговата поширока достапност е придонес кон развој на зелената енергија.

Реализацијата на проектот опфаќа изградба на магистрален гасовод за пренос на природен гас за поврзување на Република Македонија со Република Грција, со што ќе се овозможи обезбедување на дополнителни количини од друг извор на снабдување со природен гас во Република Северна Македонија, диверзификација, сигурност во снабдувањето и можност за намалување на увозната цена на природниот гас, бидејќи ќе се обезбеди достапност на природен гас од повеќе различни извори.

Овој проект е предвиден во стратешките документи:

- Програма за работа на Владата на Република Македонија за периодот 2020 – 2024;
- Единствена листа со приоритетни проекти, усвоени од страна на Владата на 05.01.2021 година и
- Програма за економски реформи 2024 – 2026.

Покрај тоа, проектот е поддржан од Европската комисија, така што истиот е подготвен со техничка помош од ЕУ – КОНЕКТА, додека во декември 2020 година, во рамки на ЕУ инвестициската рамка за Западен Балкан – ВБИФ обезбедени се 12.724.000 евра ВБИФ грант (9.900.000 евра инвестициски грант, 2.475.000 евра грант за техничка поддршка, 50.000 евра за комуникации и видливост на проектот и 299.000 евра провизија за управување за ЕИБ). Договорот за грант е склучен на 22.12.2021 година.

Од горенаведеното Комисијата заклучи дека Предлог Законот претставува државна помош во смисла на член 5 став (1) од Законот заради фактот што таквата доделена помош подразбира расход на државата и истата ја нарушува или може да ја наруши конкуренцијата преку овозможување на економска предност на определено претпријатие која не би била можна без доделената државна помош или преку фаворизирање на производството на одредени стоки или давањето на одредени услуги. Ваквата државна помош доделена од страна на Министерството за финансии е дозволена во смисла на член 8 став (2) точка б) од Законот, бидејќи се работи за помош наменета за унапредување на остварувањето на проекти од значаен економски интерес за Република Македонија.

Заради горенаведеното, Комисијата за заштита на конкуренцијата одлучи како во диспозитивот на оваа решение.

Согласно член 26 став (3) од Законот за контрола на државната помош, тужбата не го одлага извршувањето на решението, освен во случај кога Комисијата за заштита на конкуренцијата ќе наложи враќање на незаконската или злоупотребената државна помош чие доделување не е дозволено.

Правна поука: Против ова решение може да се поднесе тужба за поведување на управен спор во рок од 30 дена од денот на приемот на решението.

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА

ПРЕТСЕДАТЕЛ

Ана Николоска